

Tworzenie mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych

Szkolenie przeprowadzane w dniach 15-16.12.2021 r.

w ramach Projektu konkursowego pt.
„Kompetencje plus”,
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna,
współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.
Nr umowy: POWR.02.05.00-00-0361/19-00 z dnia 12.02.2020 r.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Stan prawny na dzień 6.12.2021 r.

ZASTRZEŻENIE PRAW AUTORSKICH

Niniejsze opracowanie przygotowano w oparciu o wiedzę autorki Oktawii Zarzeckiej, jak i informacje zawarte w publikacjach ogólnodostępnych na rynku.

Prawa autorskie do materiałów objętych niniejszym opracowaniem stanowią utwór w zakresie przygotowanym przez autorkę i są zastrzeżone na jej rzecz.

Nie ma przeszkód w tym, żeby korzystać z tych materiałów **wyłącznie na użytek osobisty**.

Kopiowanie, rozpowszechnianie oraz używanie tego konspektu bez zgody autorki jest złamaniem ww. praw autorskich.

Copyright © 2021 by Oktawia Zarzecka
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Opracowanie i przygotowanie: Oktawia Zarzecka

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielce 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Akty prawne wykorzystane w opracowaniu:

1. Ustawa z dn. 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004, nr 64, poz. 593 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 26.04.2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. 2018, poz. 822 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 8.12.2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. 2006, nr 251, poz. 1844 z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni, tymczasowych pomieszczeń, komunalnej infrastruktury technicznej lub infrastruktury społecznej (Dz. U. 2021, poz. 595 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873 z późn. zm.).

Materiały źródłowe wykorzystane do opracowania konspektu:

1. „Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020”.
2. Utworzenie i funkcjonowanie modelowego przykładu mieszkania chronionego oraz lokalu aktywizującego. Analiza przygotowana na zlecenie Ministerstwa Zdrowia przez PCG Polska Sp. z o.o., czerwiec 2017.
3. Sierpowska Iwona, Pomoc społeczna. Komentarz, wyd. V, Opublikowano: WKP 2020 oraz wyd. VI Warszawa 2021.
4. Program na rzecz mieszkalnictwa wspomaganego na lata 2018-2019, Białystok.
5. Model standardu mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z całościowymi zaburzeniami rozwoju, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera. Model opracowany przez: Marię Jankowską, Marię Wroniszewską, Katarzynę Paluch. Konsultacje merytoryczne: Renata Werpachowska. Szczecin, 30 listopada 2018 r.
6. Model mieszkań chronionych i wspomaganych adresowanych do osób niepełnosprawnych intelektualnie. Załącznik nr 2 do Uchwały nr 767 /2019 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 14 maja 2019 r.

Spis treści

<i>Mieszkania chronione a mieszkania wspomagane – różnice, idee</i>	5
<i>Prawne aspekty tworzenia mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych.....</i>	10
<i>Analiza rynku lokalnego</i>	13
<i>Podmioty uprawnione do tworzenia/prowadzenia mieszkań chronionych.....</i>	16
<i>Utworzenie i funkcjonowanie modelowego przykładu mieszkania chronionego</i>	18
<i>i mieszkania wspomagane.....</i>	18
<i>Wymagania budowlane, wytyczne dot. wyposażenia, nadzór nad funkcjonowaniem</i>	25
<i>mieszkań chronionych</i>	25
<i>Zasady funkcjonowania mieszkańców.....</i>	27
<i>w mieszkaniach chronionych i wspomaganych</i>	27
<i>Pozyskiwanie środków finansowych na otwarcie i utrzymanie mieszkań chronionych.....</i>	30
<i>Mieszkania chronione jako świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej Rodzaje i zakres usług wspierających pobyt i aktywność.....</i>	35
<i>Personel mieszkań chronionych</i>	38

Mieszkania chronione a mieszkania wspomagane – różnice, idee

Art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych.

Gmina jest zobowiązana prowadzić i zapewniać miejsca w mieszkaniach chronionych:

Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniu chronionym jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej, które **gmina ma bezwzględny obowiązek realizować**.

Powyższy obowiązek dotyczy tylko mieszkań chronionych dla osób z terenu jednej gminy, gdyż zgodnie z art. 19 pkt 11 u.p.s. **prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy jest już zadaniem własnym powiatu**.

Mieszkania chronione art. 53 ustawy o pomocy społecznej

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje **wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki**, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, **może być przyznane wsparcie w mieszkaniu chronionym**.

Czym jest **mieszkanie chronione**?

- jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.
- Mieszkanie chronione może być prowadzone **przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego** i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako **mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane**.
- Szereg zmian dotyczących funkcjonowania mieszkań chronionych wprowadziła ustawa z 22.06.2017 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją programu „Za życiem” (Dz.U. poz. 1292). Najważniejsza z nich polega na podziale mieszkań chronionych na treningowe i wspierane.
- **W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się** usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

Mieszkanie chronione wspierane – dla kogo jest przeznaczone?

- 1) dla osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) dla osoby w podeszłym wieku lub przewlekle chorej.

W mieszkaniu chronionym wspieranym zapewnia się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Mieszkania wspomagane

Usługa społeczna świadczona w społeczności lokalnej w postaci mieszkania lub domu, przygotowującego osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zapewniającego pomoc w prowadzeniu samodzielnego życia.

BRAK DEFINICJI LEGALNEJ W USTAWIE O POMOCY SPOŁECZNEJ

*Definicja zgodnie z „Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020”

- Mieszkanie lub dom może być prowadzone w formie mieszkania:
 - a) treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności, m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji;
 - b) wspieranego, stanowiącego alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służy osobom niesamodzielnym i osobom z niepełnosprawnościami, wymagającym wsparcia w formie usług opiekuńczych lub asystenckich.

Cel pobytu w mieszkaniu chronionych i wspomaganych

- Celem pobytu w mieszkaniu chronionym i wspomaganych dla osób niepełnosprawnych może być zatem zarówno usamodzielnienie osoby w nim mieszkającej, jak i zapewnienie osobie

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

korzystającej z mieszkania wsparcia w celu zapobiegnięcia umieszczeniu w placówce całodobowej opieki oraz umożliwienia dalszego przebywania w środowisku lokalnym.

- Ponadto ważnym celem jest kontynuowanie procesu rehabilitacji społecznej, ekonomicznej oraz uniknięcie wykluczenia społecznego, nabywanie i podtrzymywanie umiejętności przestrzegania norm społecznych, samoobsługi, codziennych sprawności.
- Zatem usługi świadczone w mieszkaniu chronionym i wspomagany dla osób niepełnosprawnych, poza ukierunkowaniem na usamodzielnienie czy poprawę jakości życia, powinny również uwzględniać poprawę (lub utrzymanie) obecnego stanu psychofizycznego, przy jednoczesnym możliwie niezależnym, satysfakcjonującym funkcjonowaniu w lokalnej społeczności.

Porównanie mieszkań chronionych i wspomaganych

<u>Mieszkanie Chronione</u>	<u>Mieszkanie Wspomagane</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyznawane w oparciu o decyzję administracyjną. 2. Treningowe lub wspierane. 3. Dla osób o wysokim stopniu dysfunkcji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyznawane w oparciu o umowę cywilnoprawną. 2. Treningowe i wspierane. 3. Dla osób o niskim stopniu dysfunkcji.

- Mając na uwadze funkcje oraz cele mieszkania chronionego lub wspomagane adresowanego do osób niepełnosprawnych, należy wskazać, że adresaci tej formy wsparcia, czas pobytu, oferowane usługi oraz kadra i jej kwalifikacje powinny być tożsame bez względu na to, czy mieszkanie prowadzone jest na gruncie ustawy o pomocy społecznej czy jako inna forma wsparcia.
- Różnice pomiędzy tymi typami pojawiają się w kwestiach dotyczących organizacji mieszkania, procedury kwalifikacji osoby wnioskującej o pobyt w mieszkaniu do skorzystania z tej formy wsparcia oraz warunków lokalowych.

Prawne aspekty tworzenia mieszkań chronionych i mieszkań wspomaganych

Regulacje dotyczące osób z niepełnosprawnością:

Funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością w Polsce oraz obowiązki świadczenia takim osobom określonej pomocy wynikają z następujących aktów prawnych:

- a) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
- b) uchwały Sejmu RP z 1 sierpnia 1997 roku Karta Praw Osób Niepełnosprawnych,
- c) ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego,
- d) ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- e) Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 roku, ratyfikowanej 6 września 2012 roku.

- Szczególnie istotny z punktu widzenia polityki mieszkaniowej i zapewnienia mieszkań wspomaganych jest art. 19 Konwencji dotyczący prowadzenia życia samodzielnego i przy włączeniu w społeczeństwo. Podstawą jest uznanie prawa osób z niepełnosprawnością do „życia w społeczeństwie, wraz z prawem dokonywania wyborów, na równi z innymi osobami”. Władze publiczne są zobowiązane do podejmowania środków w celu ułatwienia osobom z niepełnosprawnością korzystania z wyżej wymienionego prawa. Art. 19 stanowi, iż:

1. „osoby niepełnosprawne będą miały możliwość wyboru miejsca zamieszkania i podjęcia decyzji co do tego, gdzie i z kim będą mieszkać, na zasadzie równości z innymi osobami, a także, że nie będą zobowiązane do mieszkania w szczególnych warunkach,
2. osoby niepełnosprawne będą miały dostęp do szerokiego zakresu usług wspierających świadczonych w domu lub w placówkach zapewniających zakwaterowanie oraz do innych

10

usług wspierających świadczonych w społeczności lokalnej, w tym do pomocy osobistej niezbędnej do życia i włączenia w społeczność oraz zapobiegające izolacji i segregacji społecznej,

3. świadczone w społeczności lokalnej usługi i urządzenia dla ogółu ludności będą dostępne dla osób niepełnosprawnych, na zasadzie równości z innymi osobami oraz będą odpowiadać ich potrzebom”.

Regulacje dotyczące pomocy społecznej osobom z niepełnosprawnością

a) ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej

b) rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 roku w sprawie mieszkań chronionych

c) ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego z dnia 21 czerwca 2001 roku

- Ustawa o pomocy społecznej określa grupy osób, którym udziela się pomocy społecznej. Wśród wymienionych grup są osoby z niepełnosprawnością (art. 7 ust 5). Pomoc społeczna ma realizować konkretne zadania, zalicza się do nich przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pracę socjalną, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizację zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb (art. 15). W celu realizacji potrzeb społecznych i świadczenia pomocy mieszkańcom gmina zobowiązana jest do opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, co należy do zadań własnych o charakterze obowiązkowym (art. 16b i art. 17). Z art. 17 wynika, że kolejnym zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest prowadzenie i zapewnienie miejsc w

mieszkaniach chronionych. Natomiast do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, które również ma realizować gmina zalicza się organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 3).

- Świadczenia związane z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych mają charakter niepieniężny i obejmują pracę socjalną, pomoc rzeczową, poradnictwo specjalistyczne, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, a także organizację mieszkań chronionych (art. 36 ust. 2).
- Na mocy Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego władze samorządowe są zobowiązane do określenia zasad wynajmowania lokali z zasobu gminnego, które powinny określać „warunki, jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności” (art. 21 ust. 3 pkt. 6a) oraz „zasady przeznaczenia lokali na realizację zadań o których mowa w art. 4 ust. 2b” Ustawy (art. 21 ust. 3 pkt 6b). W drugim przypadku chodzi o „wykonywanie innych zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w Ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508) oraz Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r. poz. 1544)”.

Analiza rynku lokalnego

Lokalizacja mieszkania

- Ze względu na fakt, że jednym z głównych celów realizowanych w mieszkaniu chronionym i wspomaganim jest integracja osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem oraz stworzenie warunków zbliżonych do warunków, w jakich funkcjonują osoby zdrowe, wskazane jest, aby mieszkanie to było zlokalizowane samodzielnie w środowisku lokalnym. Mieszkania mogą być ulokowane zarówno w zabudowie jednorodzinnej, jak i wielorodzinnej.
- W przypadku mieszkań tworzonych przez domy pomocy społecznej na potrzeby ich mieszkańców możliwe jest, aby mieszkanie było ulokowane w niezbyt znacznej odległości od domu pomocy społecznej, jednakże poza jego terenem. Z jednej strony rozwiązanie takie umożliwi pełniejsze korzystanie z zasobów domu pomocy społecznej, a z drugiej – pozwoli na życie w integracji ze społecznością lokalną.

Pożądane warunki lokalowe

- Podmiot prowadzący mieszkanie wspomagane dla osób z niepełnosprawnością musi dysponować lokalem, posiadającym uregulowaną sytuację prawną (np. umowę najmu, umowę użyczenia, umowę dzierżawy lub prawo własności) gwarantującym bezpieczeństwo osób korzystających.
- Mieszkanie chronione prowadzone na podstawie ustawy o pomocy społecznej musi spełniać minimalne standardy określone w rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych.
- Jednakże, mając na uwadze cel pobytu w mieszkaniu chronionym/wspomaganim, wskazane jest rozszerzenie wymaganych standardów – do rekomendowanych poniżej obu typom mieszkań.

Rekomendowane warunki lokalowe przedstawiają się następująco:

- mieszkanie znajduje się w budynku zapewniającym spokój i bezpieczeństwo mieszkańcom;
- w mieszkaniu znajduje się (obok innych pomieszczeń) co najmniej jeden pokój jednoosobowy;
- mieszkanie posiada bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym co najmniej w przypadku pomieszczeń mieszkalnych;
- pokoje w mieszkaniu są przeznaczone dla nie więcej niż dwóch osób;
- w pokoju mieszkalnym, dla każdej osoby znajdują się co najmniej: łóżko lub tapczan z pościelą, szafka nocna, szafa ubraniowa, krzesło lub fotel, stolik;
- w mieszkaniu znajduje się pokój dzienny oraz przestrzeń komunikacji wewnętrznej;
- w mieszkaniu znajduje się łazienka, w której znajduje się wanna lub natrysk, umywalka, miska ustępowa lub wydzielony ustęp (wyposażony w umywalkę);
- w mieszkaniu znajduje się kuchnia lub aneks kuchenny wyposażony co najmniej w zlewozmywak, chłodziarkę, czajnik oraz urządzenie umożliwiające przygotowanie ciepłych posiłków np. kuchenkę oraz sprzęty niezbędne do przygotowywania i spożywania posiłków, meble;
- w mieszkaniu znajduje się pralka automatyczna, telewizor;
- w mieszkaniu istnieje możliwość korzystania z komputera z dostępem do Internetu;
- na wyposażeniu mieszkania znajduje się telefon;
- minimalna powierzchnia użytkowa na jedną osobę jest równa lub wyższa niż 12 m²;

- w przypadku, gdy mieszkańcem jest osoba (osoby) niepełnosprawne ruchowo wszystkie pomieszczenia powinny być pozbawione barier architektonicznych i dostępne dla tych osób z zewnątrz;
- w razie możliwości wskazane jest wyodrębnienie w mieszkaniu dodatkowego pomieszczenia lub przestrzeni do prowadzenia rozmów indywidualnych, pełnienia dyżurów, w tym dyżurów nocnych przez opiekunów czy asystentów osoby niepełnosprawnej opiekujących się mieszkańcami. Dyżur nocny nie jest związany z wymogiem bezsennej czuwania.
- Rekomenduje się, aby maksymalna liczba mieszkańców (w każdym typie mieszkania wspomagane i chronione) nie przekraczała pięciu osób. Mieszkania mogą mieć charakter koedukacyjny, jednakże w jednym pokoju wieloosobowym nie powinny mieszkać osoby różnej płci, z wyjątkiem rodzin.

Podmioty uprawnione do tworzenia/prowadzenia mieszkań chronionych

Tworzenie/prowadzenie mieszkań chronionych

Samorządy terytorialne (gminy, powiaty) oraz organizacje pożytku publicznego **tworzą** mieszkania chronione.

Zgodnie z art. 53 ust. 3 u.p.s. mieszkanie chronione może być **prowadzone** przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego (w tym podmioty, którym zlecono wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej na podstawie art. 25 u.p.s.)

Jednostka organizacyjna pomocy społecznej

Definicja legalna – art. 6 pkt 5 u.p.s.

regionalny ośrodek polityki społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej, centrum usług społecznych - w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. poz. 1818), dom pomocy społecznej, placówkę specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, ośrodek wsparcia i ośrodek interwencji kryzysowej.

Mieszkania chronione mogą być prowadzone **przez wszystkie jednostki organizacyjne pomocy społecznej, a więc zarówno publiczne, jak i niepubliczne.**

Z uwagi cele tego świadczenia oraz jego beneficjentów zadanie to będą wykonywać głównie gminne jednostki organizacyjne, zwłaszcza ośrodki pomocy społecznej. Niemniej prowadzenie mieszkań chronionych przeznaczonych dla osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz dla cudzoziemców, którzy otrzymali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, ściśle łączy się z zadaniami powiatu w dziedzinie pomocy społecznej. W katalogu zadań publicznych z

zakresu pomocy społecznej prowadzenie mieszkań chronionych jest zadaniem własnym gminy i powiatu, z tym że powiat prowadzi mieszkania dla osób z terenu więcej niż jednej gminy (art. 17 ust. 1 pkt 12 i art. 19 pkt 11 u.p.s.).

Mieszkania wspomagane nieprowadzone w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej

Mogą być tworzone przez (przykłady):

- organizacje pozarządowe;
- podmioty ekonomii społecznej;
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną;
- przedsiębiorców;
- ochotnicze hufce pracy.

Utworzenie i funkcjonowanie modelowego przykładu mieszkania chronionego i mieszkania wspomaganego

Kryteria kwalifikacji kandydatów do mieszkania chronionego

- Najważniejszą kwestią w zakresie doboru osób do zamieszkania w mieszkaniu chronionym dla osób z niepełnosprawnością jest dokonanie odpowiedniej kwalifikacji.
- Fundamentalną sprawą jest konieczność uczestnictwa przedstawicieli podmiotów prowadzących mieszkania chronione w etapie rekrutacji i możliwość wyrażenia przez nich opinii, co do możliwości przyjęcia danej osoby do mieszkania chronionego.
- Wydanie decyzji administracyjnej musi zostać poprzedzone rzetelną diagnozą w zakresie predyspozycji zdrowotnych i środowiskowych oraz pod kątem możliwości wspólnego zamieszkania z innymi osobami, które już mieszkają lub już zostały zakwalifikowane do zamieszkania w mieszkaniu chronionym.

Do mieszkania chronionego przyjmowane są osoby na podstawie:

- wniosku o przyznanie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym dla osób z niepełnosprawnością;
- wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w miejscu zamieszkania lub miejscu pobytu osoby ubiegającej się o skierowanie do mieszkania chronionego;
- zaświadczenia lekarskiego wydanego przez lekarza prowadzącego, w tym lekarza rodzinnego, a w przypadku niepełnosprawności skojarzonych i występowania chorób współistniejących także lekarza specjalistę np. psychiatrę, neurologa, kardiologa (np. w przypadku osób z

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

zespołem Downa) o występujących wskazaniach, bądź ograniczeniach występujących u osoby przyjmowanej oraz opinii psychologa;

- w sytuacji, gdy mieszkanie chronione prowadzone jest na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego przez organizację pożytku publicznego osobę przyjmuje się do mieszkania na podstawie opinii organizacji prowadzącej mieszkanie. Opinia powinna być sporządzona pod kątem możliwości realizacji celów, mając na uwadze występujące u danej osoby schorzenia oraz pod kątem możliwości funkcjonowania danej osoby w placówce w stosunku do innych współmieszkańców;
- w sytuacji, gdy mieszkanie prowadzone jest przez dom pomocy społecznej, a osoba starająca się o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym nie jest mieszkańcem tego domu, osobę przyjmuje się na podstawie opinii domu. Opinia powinna być sporządzona według analogicznych kryteriów jak w powyższym punkcie;
- uzgodnień zawartych pomiędzy pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej prowadzącej mieszkanie chronione, a osobą ubiegającą się o wsparcie w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym, które mają formę pisemną i określają:

- cel pobytu,
- okres pobytu,
- rodzaj i zakres świadczonego wsparcia,
- odpłatność osoby korzystającej ze wsparcia,
- sposób zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu chronionym,
- zasady i sposób realizacji programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca lub programu wspierania mieszkańca.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

- Przyznanie pomocy następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego lub osobę upoważnioną w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej.
- Korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu chronionym prowadzonym przez niepubliczne jednostki organizacyjne pomocy społecznej niedziałające na zlecenie odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym.

W ramach procesu kwalifikacji osób do pobytu w mieszkaniu chronionym należy wyróżnić następujące etapy:

- wstępna rozmowa z opiekunem mieszkania prezentująca osobie ubiegającej się o przyznanie wsparcia w mieszkaniu chronionym cele oraz zasady funkcjonowania mieszkania chronionego,
- ocena funkcjonowania społecznego dokonana przez pracownika socjalnego właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej sporządzona przy współudziale przedstawiciela podmiotu prowadzącego mieszkanie,
- ocena funkcjonowania dokonana przez lekarza prowadzącego lub psychologa określająca stopień sprawności psychofizycznej,
- dokonanie uzgodnień pomiędzy pracownikiem socjalnym podmiotu prowadzącego mieszkanie a osobą kierowaną do mieszkania chronionego przy współudziale opiekuna mieszkania chronionego,
- wydanie decyzji administracyjnej lub podpisanie umowy cywilnoprawnej w zależności od sposobu organizacji mieszkania chronionego.

Kryteria kwalifikacji kandydatów do mieszkania wspomaganego

- W przypadku mieszkania wspomaganego, nieprowadzonego na gruncie ustawy o pomocy społecznej, przyznanie uprawnienia do pobytu nie następuje w drodze decyzji administracyjnej.
- W związku z powyższym decyzję o zakwalifikowaniu kandydata do pobytu w mieszkaniu wspomaganym powinien podjąć podmiot je prowadzący. Wskazane jest, aby korzystanie z pobytu w mieszkaniu wspomaganym odbywało się po podpisaniu umowy cywilnoprawnej zawartej pomiędzy podmiotem prowadzącym mieszkanie a osobą korzystającą z pobytu w mieszkaniu lub jej przedstawicielem ustawowym.

Do mieszkania tego typu kieruje się osoby na podstawie:

- wniosku o przyznanie pomocy w formie pobytu w mieszkaniu wspomaganym;
- zaświadczenia lekarskiego wydanego przez lekarza prowadzącego, w tym lekarza rodzinnego, a w przypadku niepełnosprawności sprzężonych i występowania chorób współistniejących także lekarza specjalistę np. psychiatrę, neurologa, kardiologa (np. w przypadku osób z zespołem Downa) o występujących wskazaniach bądź ograniczeniach występujących u osoby przyjmowanej oraz opinii psychologa o osobie przyjmowanej;
- uzgodnień zawartych w formie pisemnej pomiędzy przedstawicielem podmiotu prowadzącego mieszkanie wspomaganie a osobą ubiegającą się o wsparcie w mieszkaniu wspomaganym lub jej przedstawicielem ustawowym. Uzgodnienia powinny zostać sporządzone analogicznie jak w przypadku mieszkań chronionych prowadzonych na gruncie ustawy o pomocy społecznej, czyli powinny określać:
 - cel pobytu,
 - okres pobytu,

- rodzaj i zakres świadczonego wsparcia,
- odpłatność osoby korzystającej ze wsparcia,
- sposób zgłaszania planowanej nieobecności w mieszkaniu wspomagany,
- zasady i sposób realizacji programu (planu) usamodzielnienia mieszkańca lub programu wspierania mieszkańca.

W ramach procesu kwalifikacji danej osoby do pobytu w mieszkaniu wspomagany wyróżnia się następujące etapy:

- wstępna rozmowa z przedstawicielem podmiotu prowadzącego mieszkanie prezentująca osobie ubiegającej się o przyznanie wsparcia w mieszkaniu wspomagany cele oraz zasady funkcjonowania mieszkania wspomaganego,
- ocena funkcjonowania społecznego dokonana przez przedstawiciela mieszkania, sporządzona przy współudziale pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej (w przypadku gdy osoba ubiegająca się o pobyt w mieszkaniu wspomagany objęta jest świadczeniami z pomocy społecznej),
- ocena funkcjonowania dokonana przez lekarza prowadzącego, lekarza specjalistę lub psychologa określająca stopień sprawności psychofizycznej,
- dokonanie uzgodnień pomiędzy przedstawicielem podmiotu prowadzącego mieszkanie wspomagane, opiekunem mieszkania a osobą kierowaną do mieszkania wspomaganego, przy ewentualnym udziale pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej lub/i asystenta osoby niepełnosprawnej,
- podpisanie umowy cywilnoprawnej/kontraktu socjalnego.

Pobyt w mieszkaniu

- Okres, przez jaki osoby mogą korzystać z mieszkania chronionego/wspomaganego uwarunkowany jest zakładanymi, indywidualnymi celami pobytu. Co do zasady, pobyt w mieszkaniu chronionym i wspomaganym dla osób niepełnoprawnych powinien być określony w czasie (w mieszkaniu wspomaganym treningowym jest to wręcz wymagane). Jednakże ze względu na różnorodność sytuacji kandydatów niewskazane jest określanie maksymalnego czasu pobytu, może to być wieloletnia forma wsparcia.
- Pierwsza faza korzystania osoby z niepełnosprawnością z mieszkania chronionego/wspomaganego powinna mieć charakter pobytu próbnego, trwającego nie dłużej niż 3 miesiące. Po zakończeniu okresu próbnego powinna być dokonana ocena sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu. W przypadku mieszkania chronionego prowadzonego w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej oceny dokonują wspólnie pracownik socjalny właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, osoba korzystająca ze wsparcia w mieszkaniu chronionym i osoba odpowiadająca za realizację programu (planu) usamodzielnienia/wspierania wyznaczona przez podmiot prowadzący mieszkanie chronione. W przypadku pozostałych mieszkań nie ma obowiązku uczestniczenia w ocenie pracownika socjalnego lub asystenta osoby niepełnosprawnej, natomiast jest wskazany ich udział.
- W przypadku sporządzenia pozytywnej oceny następuje przedłużenie pobytu w mieszkaniu. Kolejnych ocen realizacji programu (planu) dokonuje się nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. W zależności od dokonanej oceny zmianie ulec może zakres oraz rodzaj świadczonego wsparcia.
- W szczególnych przypadkach pobyt w mieszkaniu chronionym/wspomaganym może być przyznany na czas nieokreślony. Możliwe jest to w sytuacjach, gdy z realizacji programu (planu) usamodzielnienia/wspierania wynika, że dana osoba nie rokuje możliwości samodzielnego zamieszkania, np. ze względu na poziom funkcjonowania intelektualnego, wiek czy sytuację materialną, rodzinną, schorzenia współistniejące, natomiast mieszkanie funkcjonuje pozytywnie w ramach aktualnie świadczonego wsparcia.

- Brak współpracy w realizacji programu (planu) usamodzielnienia/wspierania lub nieprzestrzeganie regulaminu mieszkania chronionego/wspomagane go może stanowić podstawę do skreślenia osoby z listy mieszkańców.

Wymagania budowlane, wytyczne dot. wyposażenia, nadzór nad funkcjonowaniem mieszkań chronionych

Wymagania budowlane

- Minimalna powierzchnia użytkowa przypadająca dla jednej osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym nie może być mniejsza niż 12 m², przy czym liczba osób w mieszkaniu chronionym nie może być wyższa niż 7.
- Mieszkanie chronione, oprócz pomieszczeń mieszkalnych, składa się z:

- 1) kuchni lub aneksu kuchennego;
- 2) łazienki;
- 3) wydzielonego ustępu lub miski ustępowej w łazience;
- 4) przestrzeni komunikacji wewnętrznej.

- Wszystkie pomieszczenia w mieszkaniu chronionym, w którym ze wsparcia korzystają osoby niepełnosprawne ruchowo, są pozbawione barier architektonicznych i dostępne dla tych osób z zewnątrz.

Wytyczne dotyczące wyposażenia

- W pomieszczeniu mieszkalnym, dla każdej osoby, zapewnia się:

- 1) łóżko lub tapczan;
- 2) szafę ubraniową;
- 3) szafkę nocną;

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt „Kompetencje plus”
realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

4) krzesło lub fotel.

- Kuchnia lub aneks kuchenny są wyposażone w:

1) kuchenkę;

2) zlewozmywak;

3) chłodziarkę;

4) meble kuchenne, sprzęt i naczynia do przygotowywania i spożywania posiłków.

- Łazienka jest wyposażona w:

1) wannę lub natrysk;

2) umywalkę;

3) miskę ustępową, jeżeli nie ma wydzielonego ustępu.

- Wydzielony ustęp jest wyposażony w umywalkę.
- Mieszkanie chronione jest wyposażone w pralkę automatyczną, a także telewizor lub komputer.

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

Zasady funkcjonowania mieszkańców w mieszkaniach chronionych i wspomaganych

Usługi realizowane w mieszkaniu

- Rodzaj oraz zakres usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganych/chronionych powinien być dostosowany do indywidualnych potrzeb mieszkańców, z uwzględnieniem zapisów zawartych w ustawie o pomocy społecznej (jeśli dotyczy), uzgodnieniach oraz w indywidualnym programie (planie) usamodzielnienia/wspierania.

W mieszkaniu chronionym/wspomagany dla osób z niepełnosprawnością (obok usług bytowych w postaci miejsca całodobowego pobytu) powinny być realizowane następujące usługi:

- Praca socjalna – usługa o charakterze obligatoryjnym skierowana na wzmacnianie lub odzyskiwanie zdolności do funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w społeczeństwie.
- Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności psychologiczne i prawne. Poradnictwo prawne realizowane jest poprzez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach prawa. Poradnictwo psychologiczne realizowane jest poprzez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo powinno być nakierowane na umożliwienie samodzielnego rozwiązania problemu lub wskazanie konkretnego rozwiązania i wytycznych do jego zrealizowania.
- Nauka lub podtrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie samoobsługi, samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym, które mogą być realizowane poprzez:

- pomoc w przemieszczaniu się;

- trening umiejętności praktycznych, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie samodzielności w zakresie doskonalenia podstawowych czynności dnia codziennego (np. pranie, suszenie odzieży, sprząatanie, korzystanie z urządzeń elektrycznych, robienie zakupów);
- trening higieny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie działań w zakresie utrzymania higieny ciała oraz estetycznego wyglądu zewnętrznego;
- trening kulinarny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmocnienie umiejętności niezbędnych do życia, jak nauka gotowania, przechowywania żywności itp.;
- trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych;
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego (efektywnego zarządzania czasem) realizowany poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wspólne wyjścia do kina i teatru;
- trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych;
- nauka, rozwijanie (lub utrwalanie) umiejętności w zakresie poszukiwania pracy;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, osobistych (w tym treningi), utrzymywaniu więzi z rodziną i uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej;
- trening autonomii decyzyjnej według modelu wspieranego podejmowania decyzji.
 - Pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania – działanie adresowane do osób, które objawiają możliwość samodzielnego funkcjonowania.
 - Usługi pracy socjalnej oraz poradnictwa dla poszczególnych mieszkańców powinny być świadczone łącznie nie rzadziej raz na tydzień w wymiarze co najmniej 4 godzin.

- Pozostałe usługi powinny być świadczone w zależności od potrzeb, w wymiarze wynikającym z celów planowanych do osiągnięcia.

Pozyskiwanie środków finansowych na otworzenie i utrzymanie mieszkań chronionych

Art. 3 ust. 1 ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń:

- 1. Finansowego wsparcia udziela się gminie albo jednoosobowej spółce gminnej, jako beneficjentowi wsparcia, na pokrycie części kosztów przedsięwzięcia polegającego na:
 - 1) budowie budynku na nieruchomości stanowiącej własność albo będącej w użytkowaniu wieczystym gminy lub jednoosobowej spółki gminnej,
 - 2) remoncie lub przebudowie budynku niemieszkalnego przeznaczonego na pobyt ludzi, będącego własnością gminy lub jednoosobowej spółki gminnej, albo części takiego budynku,
 - 3) remoncie lub przebudowie budynku mieszkalnego będącego własnością gminy lub jednoosobowej spółki gminnej albo części takiego budynku, jeżeli ten remont lub ta przebudowa nie dotyczy lokalu mieszkalnego zajmowanego przez lokatora na podstawie obowiązującej umowy najmu,
 - 4) zmianie sposobu użytkowania budynku będącego własnością gminy lub jednoosobowej spółki gminnej albo części takiego budynku, wymagającej dokonania remontu lub przebudowy,
 - 5) kupnie lokalu mieszkalnego, budynku mieszkalnego albo udziału we współwłasności budynku mieszkalnego,
 - 6) kupnie lokalu mieszkalnego, budynku mieszkalnego albo udziału we współwłasności budynku mieszkalnego, połączonym z remontem tych lokali lub budynku mieszkalnego
- w wyniku, którego zostaną utworzone lub zostaną zmodernizowane lokale mieszkalne stanowiące mieszkaniowy zasób gminy, z uwzględnieniem art. 6 ust. 1.

Art. 6 ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń:

- Ust. 1: Finansowego wsparcia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, udziela się również gminie, jednoosobowej spółce gminnej, powiatowi, organizacji pozarządowej posiadającej status organizacji pożytku publicznego albo podmiotowi, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, posiadającemu status organizacji pożytku publicznego, jako beneficjentowi wsparcia, jeżeli pozyskane w ten sposób lokale mieszkalne będą służyć wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej w formie mieszkań chronionych.
- Ust. 2: Finansowego wsparcia w przypadku, o którym mowa w art. 5a ust. 1, udziela się również gminie, związkowi międzygminnemu albo powiatowi, jako beneficjentowi wsparcia, jeżeli tworzone z udziałem gminy, związku międzygminnego albo powiatu lokale mieszkalne będą służyć wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej, w formie mieszkań chronionych. Przepisy art. 5 ust. 4, art. 5a ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio.
- Ust. 3: W przypadku, o którym mowa w ust. 2, finansowego wsparcia udziela się pod warunkiem:
 - 1) zawarcia przez gminę, związek międzygminny lub powiat ze społeczną inicjatywą mieszkaniową albo spółką gminną umowy przewidującej w szczególności prawo gminy, związku międzygminnego lub powiatu do najmu lokali mieszkalnych utworzonych z udziałem gminy, związku międzygminnego lub powiatu z prawem do wykorzystywania lokali bez zgody towarzystwa budownictwa społecznego albo spółki gminnej w celu prowadzenia mieszkań chronionych;
 - 2) zobowiązania się przez gminę, związek międzygminny lub powiat do wykorzystywania lokali w celu prowadzenia mieszkań chronionych w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

3) zobowiązania się przez gminę, związek międzygminny lub powiat, że osoby korzystające z pomocy w formie mieszkań chronionych wnosić będą opłaty z tytułu używania lokalu, ustalone w sposób określony w przepisach o pomocy społecznej.

Art. 6 ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń:

- Ust. 5: Powiat albo organizacja pożytku publicznego realizuje przedsięwzięcia, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1-4, na nieruchomościach stanowiących własność powiatu, organizacji pożytku publicznego, gminy, jednoosobowej spółki gminnej lub Skarbu Państwa.

Art. 6b ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń

- W lokalach mieszkalnych utworzonych z wykorzystaniem finansowego wsparcia w ramach przedsięwzięć, o których mowa w art. 3 art. 5, art. 5a i art. 6, należy zainstalować:

1) wannę lub kabinę natryskową - w łazience,

2) umywalkę - w łazience,

3) miskę ustępową - w łazience lub wydzielonym ustępie,

4) zlewozmywak,

5) czteropaleniskową kuchenkę gazową lub na inne paliwo, lub równoważną użytkowo kuchenkę elektryczną

- z wyłączeniem lokali pozyskanych w ramach przedsięwzięć, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5 i 6, jeżeli przedmiotem zakupu jest byłe mieszkanie zakładowe, budynek mieszkalny z byłymi mieszkaniami

zakładowymi albo udział we współwłasności budynku mieszkalnego, w którym znajdują się być mieszkania zakładowe.

Art. 6c ustawy o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń:

- Na budynku powstałym z udziałem finansowego wsparcia umieszcza się tablicę informacyjną, wskazującą, że źródłem finansowania przedsięwzięcia jest Fundusz Dopłat w Banku Gospodarstwa Krajowego zasilany środkami z budżetu państwa.

Wyłączenie możliwości wsparcia w przypadku przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE

1. Finansowe wsparcie nie przysługuje na dofinansowanie tych kosztów przedsięwzięcia, które są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.
2. Finansowe wsparcie nie przysługuje na dofinansowanie tych kosztów przedsięwzięcia, na które został udzielony kredyt, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Odpłatność za pobyt w mieszkaniach chronionych (art.97 ustawy o pomocy społecznej)

Opłatę za pobyt w mieszkaniach chronionych ustala podmiot kierujący w uzgodnieniu z osobą kierowaną, uwzględniając przyznany zakres usług. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego.

Rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU, PRACY I TECHNOLOGII z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni, tymczasowych pomieszczeń, komunalnej infrastruktury technicznej lub infrastruktury społecznej

- Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy tryb i terminy rozpatrywania wniosków o udzielenie finansowego wsparcia;
- 2) informacje, jakie zawiera wniosek o udzielenie finansowego wsparcia;
- 3) wzór formularza, o którym mowa w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń, zwanej dalej "ustawą";
- 4) mechanizm ustalania dopuszczalnej wysokości rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 5 ustawy, oraz szczegółowe warunki i tryb weryfikowania zgodności przyznawanej rekompensaty, o której mowa w art. 5 ust. 5 ustawy, z przepisami prawa Unii Europejskiej, dotyczącymi pomocy publicznej z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym.

Mieszkania chronione jako świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej

Rodzaje i zakres usług wspierających pobyt i aktywność

Świadczenie niepieniężne

Zgodnie z art. 36 pkt 2 ppkt „n” u.p.s. świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia niepieniężne: mieszkania chronione.

Artykuł 53 ust. 2 u.p.s.

- Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Wyróżnia się dwa typy mieszkań chronionych – mieszkania chronione treningowe oraz mieszkania chronione wspierane.

- Pierwszy rodzaj mieszkania zapewnia usługi bytowe, pobyt w takim mieszkaniu ma na celu uczenie mieszkańców samodzielności, samoobsługi oraz pełnienia ról społecznych.
- Całość takiej pomocy ma prowadzić do usamodzielnienia się mieszkańców.
- W przypadku mieszkań chronionych wspieranych chodzi o wsparcie osób z niepełnosprawnością (niepełnosprawność fizyczna lub zaburzenia psychiczne) i osób starszych lub przewlekle chorych.
- Pomoc oferowana w takich mieszkaniach dostosowana jest do stopnia niepełnosprawności

osób i możliwości psychofizycznych, ma ona na celu świadczenie usług bytowych i wsparcie w codziennych czynnościach.

35

Zakres usług w mieszkaniu chronionym treningowym i wspieranym

Mieszkanie chronione treningowe	Mieszkanie chronione wspierane
<ul style="list-style-type: none"> • Samoobsługa • zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych • efektywne zarządzanie czasem • prowadzenie gospodarstwa domowego • załatwianie spraw urzędowych • poszukiwanie pracy • utrzymywanie więzi rodzinnych • uczestniczenie w życiu społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • przemieszczanie się • utrzymywanie higieny osobistej • ubieranie się • sprzątanie • zakupy i przygotowanie posiłków • załatwianie spraw osobistych • utrzymywanie więzi rodzinnych • uczestniczenie w życiu społeczności lokalnej

Usługi realizowane w mieszkaniu

Rodzaj oraz zakres usług świadczonych w mieszkaniu wspomagany/chronionym powinien być dostosowany do **indywidualnych potrzeb mieszkańców**, z uwzględnieniem zapisów zawartych w ustawie o pomocy społecznej (jeśli dotyczy), uzgodnieniach oraz w indywidualnym programie (planie) usamodzielnienia/wspierania.

W mieszkaniu chronionym/wspomagany dla osób z niepełnosprawnością (obok usług bytowych w postaci miejsca całodobowego pobytu) powinny być realizowane następujące usługi:

- Nauka lub podtrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie samoobsługi, samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych oraz pełnienia ról społecznych, pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, realizacji kontaktów

społecznych, zagospodarowania czasu wolnego, z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym, które mogą być realizowane poprzez:

- pomoc w przemieszczaniu się;
- trening umiejętności praktycznych, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie samodzielności w zakresie doskonalenia podstawowych czynności dnia codziennego (np. pranie, suszenie odzieży, sprząatanie, korzystanie z urządzeń elektrycznych, robienie zakupów);
- trening higieny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie działań w zakresie utrzymania higieny ciała oraz estetycznego wyglądu zewnętrznego;
- trening kulinarny, którego celem jest nabywanie, rozwijanie lub wzmacnianie umiejętności niezbędnych do życia, jak nauka gotowania, przechowywania żywności itp.;
- trening finansowy, którego celem jest rozwijanie umiejętności planowania i wydatkowania dostępnych środków finansowych;
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego (efektywnego zarządzania czasem) realizowany poprzez rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych, wspólne wyjścia do kina i teatru;
- trening interpersonalny, którego celem jest nauka rozwiązywania konfliktów i problemów osobistych, ćwiczenie i nauka zachowań w określonych sytuacjach, rozwój umiejętności społecznych;
- nauka, rozwijanie (lub utrwalanie) umiejętności w zakresie poszukiwania pracy;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, osobistych (w tym treningi), utrzymywaniu więzi z rodziną i uczestnictwie w życiu społeczności lokalnej;
- trening autonomii decyzyjnej według modelu wspieranego podejmowania decyzji.

- Pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania – działanie adresowane do osób, które objawiają możliwość samodzielnego funkcjonowania.

Usługi pracy socjalnej oraz poradnictwa dla poszczególnych mieszkańców powinny być świadczone łącznie nie rzadziej raz na tydzień w wymiarze co najmniej 4 godzin.

Pozostałe usługi powinny być świadczone w zależności od potrzeb, w wymiarze wynikającym z celów planowanych do osiągnięcia.

Personel mieszkań chronionych

Opiekun mieszkania

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9
35-045 Rzeszów
Województwo Podkarpackie

PARTNER PROJEKTU
Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
al. IX Wieków Kielc 3
25-516 Kielce
Województwo Świętokrzyskie

- Główną osobą odpowiedzialną za realizację programu (planu) usamodzielnienia, wspierania mieszkańca jest opiekun mieszkania, mogący również pełnić funkcję asystenta osoby niepełnosprawnej.

Zadania opiekuna mieszkania - przykładowy katalog

- 1) nadzór nad organizacją mieszkania – podejmowanie działań o charakterze administracyjnym związanych z bezpośrednim zarządzaniem mieszkaniem, w tym także sprawowanie opieki nad właściwym użytkowaniem mieszkania przez jego mieszkańców;
- 2) bieżące monitorowanie poziomu funkcjonowania społecznego i stanu zdrowia mieszkańców i reagowanie w sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia czy zaprzestania zażywania leków;
- 3) współpraca i wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów, w szczególności udzielanie pomocy i wskazywanie sposobów załatwiania bieżących spraw codziennych, osobistych i urzędowych;
- 4) uczestnictwo i koordynacja w realizacji usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym/chronionym;
- 5) wspieranie i kontrola mieszkańca w realizacji programu (planu) usamodzielnienia lub programu wsparcia oraz dokonywanie oceny sytuacji mieszkańca warunkującej zakres i rodzaj świadczonego wsparcia;
- 6) współpraca z rodzinami mieszkańców;
- 7) pomoc w rozwiązywaniu konfliktów pomiędzy mieszkańcami – rola mediatora;
- 8) kontrola przestrzegania praw i obowiązków przez mieszkańców.

Jakie wymagania powinien spełniać opiekun mieszkania?

Opiekun mieszkania powinien mieć:

- wykształcenie co najmniej średnie;
- kwalifikacje w zakresie mającym zastosowanie przy świadczeniu usług w mieszkaniu wspomaganym/chronionym, preferowane są osoby wykonujące zawód np.: psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, pielęgniarki, terapeuty środowiskowego czy zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej;
- staż pracy z osobami z niepełnosprawnością (np. 2-letni). Do stażu pracy poza zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę zalicza się wykonywanie usług w oparciu o umowy cywilnoprawne, odbyte staże, praktyki oraz wolontariat.

Pozostałe uwagi

- Opiekun mieszkania powinien być zatrudniony w wymiarze nie niższym niż cztery godziny dziennie, na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej.
- Rekomenduje się również, aby w mieszkaniu wspomaganym/chronionym ponadto był zatrudniony na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej pracownik socjalny lub asystent osoby niepełnosprawnej. Wymiar jego pracy powinien być zależny od indywidualnych potrzeb mieszkańców.
- Praca socjalna powinna być świadczona przez osobę spełniającą kryteria określone w ustawie o pomocy społecznej. Ponadto wymagany jest co staż (np. pół roku) w pracy z osobami z niepełnosprawnością. Do stażu poza zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę zalicza się wykonywanie usług w oparciu o umowy cywilnoprawne, odbyte staże, praktyki oraz wolontariat.

- W przypadku braku możliwości zatrudnienia własnego pracownika socjalnego lub asystenta osoby niepełnosprawnej dopuszcza się możliwość korzystania wyłącznie z pomocy takich pracowników zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej lub powiatowym centrum pomocy rodzinie, po odpowiednich uzgodnieniach.
- Wskazane jest również zapewnienie mieszkańcom kontaktu z psychologiem. Usługi psychologiczne powinna świadczyć osoba spełniająca przesłanki określone w ustawie o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów. Mieszkaniec powinien mieć dostęp do psychologa nie rzadziej niż raz na miesiąc w wymiarze 2 godzin.
- Zapewnienie opiekunowi mieszkania regularnego dostępu do wsparcia superwizyjnego lub psychologicznego ma znaczenie dla jakości usług świadczonych w formie mieszkania wspomagane/chronione.
- W mieszkaniu mogą być również zatrudnione, odpowiednio do potrzeb, inne osoby posiadające specjalistyczne kwalifikacje zawodowe, w tym asystenci osoby niepełnosprawnej intelektualnie, które będą odpowiadały rodzajowi i zakresowi usług świadczonych w mieszkaniu.
- Do świadczenia usług w mieszkaniu wspomagany i chroniony mogą być zatrudnieni stażyści lub wolontariusze.

